УДК 371.134:37.0371:004

Р.В. КЛОПОВ

СУЧАСНИЙ СТАН ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано сучасний стан застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту у вищих навчальних закладах України. Проведено аналіз результатів анкетування викладачів і студентів. Визначено низку проблем, які заважають інформатизації вищої фізкультурної освіти у нашій країні.

Ключові слова: *інформатизація, інформаціні технології, професійна діяльність, фахівці з фізичного виховання та спорту.*

На сучасному етапі розвитку освіти інформатизація є основною умовою підвищення її якості, мобільності, доступності та гнучкості. На необхідності інформатизації вищої освіти в Україні наголошено у низці законодавчих актів. Так, у Законі України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр.” зазначено, що “рівень комп’ютерної та інформаційної грамотності населення є недостатнім, впровадження нових методів навчання із застосуванням сучасних ІКТ – повільним” [1, с. 102].

У цьому Законі встановлено основні стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні, а саме:

– забезпечення комп’ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні всебічно розвиненої особистості;

– створення загальнодержавних інформаційних систем, насамперед у сферах охорони здоров’я, освіти, науки, культури, охорони довкілля.

Одним з основних напрямів розвитку інформаційного суспільства в Україні у цьому документі визначено надання кожній людині можливості для здобуття знань, умінь і навичок з використанням ІКТ під час навчання, виховання та професійної підготовки [1].

Указом Президента України “Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні” від 04.07.2005 р. № 1013/2005 Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України встановлено завдання “забезпечити ефективне використання інформаційних, зокрема мультимедійних та електронних засобів навчання, створення мережі інформаційного забезпечення сфери освіти, запровадження інтерактивних методів навчання” [2].

Зважаючи на це, проблема формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту до застосування інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності та розроблення і впровадження електронних засобів навчання викладачами ВНЗ у навчальний процес вищої школи є актуальною та доцільною.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту у ВНЗ України на основі результатів анкетування викладачів і студентів.

© Клопов Р.В., 2013

У нашому дослідженні професійна готовність є результатом професійної підготовки, якістю особистості та виступає регулятором успішності майбутньої професійної діяльності та різновидом установки.

До проблем дослідження готовності особистості до майбутньої професійної діяльності у різні часи і з різних позицій звертались науковці: М.І. Дьяченко, Л.А. Кандибович [3], Т.І. Коваль [4], О.М. Пєхота [5], К.К. Платонов [6], Д.Н. Узнадзе [7]. Учені досліджували різні види та форми готовності: установку, психологічну готовність, готовність особистості до трудової діяльності, готовність до різних видів педагогічної діяльності, готовність до професійної інформаційно-комп'ютерної діяльності. Готовність людини до праці розглядають по-різному, залежно від специфіки структури професійної діяльності. Більшість авторів визначають готовність через сукупність мотиваційних, пізнавальних, емоційних та вольових якостей особистості; певний рівень розвитку особистості; спрямованість особистості до виконання певних дій; загальний психофізичний стан, що забезпечує актуалізацію можливостей (Я.Л. Коломинський [8], Л.С. Нерсесян [9], О.М. Пєхота [5], А.Ц. Пуні [10] та ін.).

З метою дослідження сучасного стану готовності до застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту у вищих навчальних закладах України нами було проведено анкетування та опитування викладачів і студентів вищих навчальних закладів, які ведуть професійну підготовку майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту.

Вивчення стану готовності до застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту довело актуальність та доцільність обраної проблеми дослідження. В опитуванні, що здійснювалось за спеціально розробленою нами анкетою, брали участь 866 студентів та 235 викладачів десяти вищих навчальних закладів України, які здійснюють професійну підготовку фахівців з фізичного виховання та спорту.

Результати відповідей студентів на запитання анкети "На Вашу думку, чи є доцільним застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах України?" показали, що з 866 респондентів застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання вважають доцільним 84,47% студентів, недоцільним – 7,7%, важко було відповідати – 7,83% студентів. Тобто більшість опитаних студентів усвідомлює необхідність застосування інформаційних технологій для підвищення якості і доступності вищої фізкультурної освіти (рис. 1).

Опитування викладачів показало, що вважають доцільним застосування інформаційних технологій 92,81% викладачів, 3,12% – вважають не доцільним і 4,08% – не змогли відповісти на питання (рис. 2).

Відповіді студентів на запитання "Які види інформаційних технологій Ви вважаєте найбільш ефективними для застосування у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту?" показали, що 26,08% студентів вважають найбільш ефективними з інформаційних технологій Інтернет, електронну пошту, веб-сайти, веб-конференцію, чат, 17,2% – електронні підручники, 21,47% – мультимедіа (аудіо-, відео- та графічні матеріали), 2,95% – дистанційні технології, 5,96% – системи інформаційного забезпечення, 12% – спеціалізоване програмне забезпечення, 12,93% – усі вищезазначені й 1,41% – було важко відповісти (рис. 3).

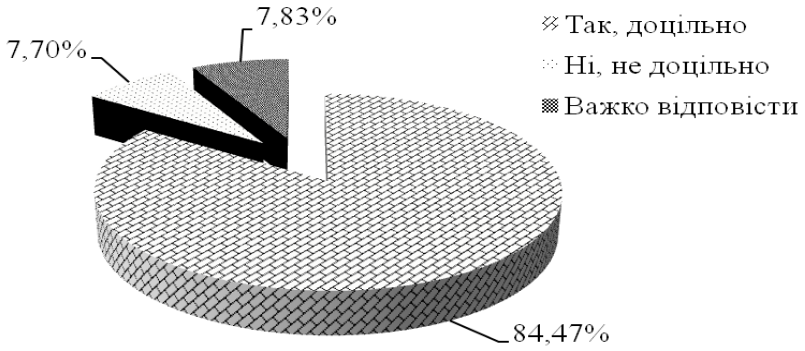

Рис. 1. Розподіл опитаних студентів щодо доцільності застосування ІТ у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту у ВНЗ України, %

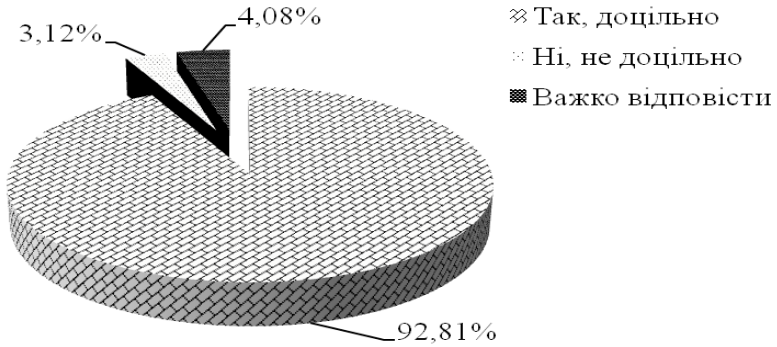

Рис. 2. Розподіл опитаних викладачів щодо доцільності застосування ІТ у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту у ВНЗ України, %

Рис. 3. Розподіл опитаних студентів щодо застосування найбільш ефективних видів інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту, %

Анкетування викладачів з питання “Які види інформаційних технологій Ви вважаєте найбільш ефективними для застосування у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту?” показало, що 12,31% вважають найбільш ефективними з інформаційних технологій Інтернет, електронну пошту, веб-сайти, веб-конференцію, чат, 14,93% – електронні підручники, 18,87% – мультимедіа (аудіо-, відео- та графічні матеріали), 3,29% – дистанційні технології, 5,76% – системи інформаційного забезпечення, 20,45% – спеціалізоване програмне забезпечення, 22,93% – всі вищезазначені й 1,45% – було важко відповісти (рис. 4).

Рис. 4. Розподіл опитаних викладачів щодо застосування найбільш ефективних видів інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту, %

Результати анкетування студентів і викладачів щодо найбільш ефективних засобів інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту підтверджують актуальність та доцільність застосування спеціалізованого програмного забезпечення, що сформульовано нами у результаті аналізу науково-методичної літератури українських авторів з проблеми використання спеціалізованого програмного забезпечення у вищій фізкультурній освіті.

Зазначимо, що лише 12% опитаних студентів і 20,45% викладачів вважають застосування спеціалізованого програмного забезпечення найбільш ефективним засобом інформаційних технологій.

Відповіді на питання анкети свідчать, що лише 10,8% студентів та 14,75% викладачів стверджують, що лекційні заняття у процесі навчання супроводжуються спеціалізованим програмним забезпеченням (рис. 5, 6).

Щодо супроводу практичних занять спеціалізованим програмним забезпеченням, лише 12,08% викладачів застосовують і 10,44% студентів користуються зазначеним засобом інформаційних технологій.

Під час самостійної роботи лише 6,04% студентів застосовують спеціалізоване програмне забезпечення. Під час підготовки матеріалів для самостійної роботи студентів лише 11,34% викладачів використовують галузеве програмне забезпечення (рис. 5, 6).

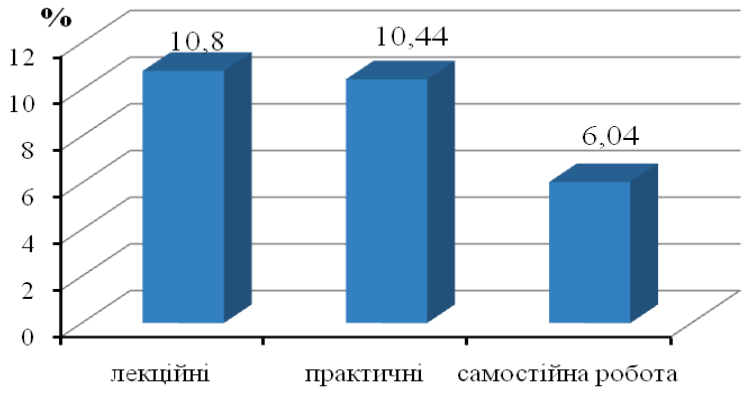

Рис. 5. Розподіл опитаних студентів щодо застосування спеціалізованого програмного забезпечення в процесі реалізації різних форм навчальної роботи у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту, %

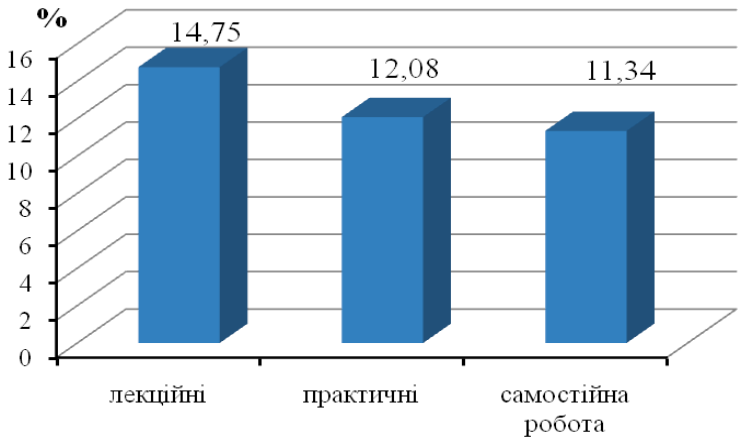

Рис. 6. Розподіл опитаних викладачів щодо застосування спеціалізованого програмного забезпечення в процесі реалізації різних форм навчальної роботи у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту, %

Супровід лекційних занять забезпечують електронними підручниками 17,52% викладачів, практичних − 16,26%. Підтвердили застосування електронних підручників на лекційних заняттях 19,49% студентів і на практичних − 19,51%. Лекційні заняття супроводжують мультимедіа 24,04% викладачів, практичні − 18,05% викладачів. Серед студентів відзначають супровід лекційних занять 23,83% і практичних занять – 14,62%. Як демонструють відповіді, незначна кількість, а саме 24,25% студентів, застосовують електронні підручники під час самостійної роботи, й лише 7,19% студентів застосовують мультимедійні технології. Також у результаті дослідження ми переконались, що меншість, а саме 21,85% викладачів, використовують електронні підручники у підготовці навчальних матеріалів для самостійної роботи студентів і лише 6,05% викладачів використовують мультимедійні технології.

Аналіз результатів анкетування показав, що дистанційні технології вважають найбільш ефективними лише 2,95% студентів та 3,29% викладачів. Водночас, незначна кількість, а саме 3,18% студентів і 2,85% викладачів, застосовують дистанційні технології на лекційних заняттях.

Як свідчать результати анкетування, на практичних заняттях застосовують дистанційні технології лише 2,88% студентів і 3,14% опитаних викладачів. Зауважимо, що дуже незначна кількість, а саме 1,09% студентів, використовують дистанційні технології під час самостійної роботи. Лише 2,14% викладачів готують матеріали для самостійної роботи студентів із застосуванням дистанційних методів навчання.

Висновки. Отже, на основі теоретичного аналізу науково-методичної літератури і власного дослідження сучасного стану застосування викладачами і студентами інформаційних технологій у вищих навчальних закладах України, які здійснюють підготовку майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту, встановлено, що 84,5% студентів вважають доцільним застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту, при цьому найбільш ефективними видами 26,1% вважають Інтернет, електронну пошту, веб-сайти, веб-конференції, чат. Анкетування викладачів показало, що застосування інформаційних технологій вважають доцільним 92,8% респондентів. Водночас, 22,9% викладачів вважають ефективними всі види інформаційних технологій, проте лише 14,2% застосовують усі засоби. У науковій діяльності 29,1% викладачів застосовують Інтернет, електронну пошту, веб-сайти, веб-конференції, 16,9% – електронні посібники, 7,1% – мультимедіа, 8,5% – системи інформаційного забезпечення.

У ході дослідження застосування інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту у вищих навчальних закладах України визначено низку таких проблем: низький рівень матеріально-технічного забезпечення вищих навчальних закладів, недостатній рівень інформаційної культури професорсько-викладацького складу і студентів, відсутність зацікавленості до розроблення й використання спеціалізованого програмного забезпечення у процесі професійної підготовки.

Список використаної літератури

1. Закон України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки” // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – С. 102.

2. Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні” від 04.07.2005 р. № 1013/2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/2928.html.

3. Кандыбович Л.А. Психологические проблемы готовности человека к деятельности / Л.А. Кандыбович, М.И. Дьяченко. – Минск : БГУ, 1976. – 176 с.

4. Коваль Т.І. Теоретичні та методичні основи професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів : дис. … д-ра пед. наук : 13.00.04 / Тамара Іванівна Коваль. – К., 2008. – 572 с.

5. Пєхота О.М. Індивідуалізація професійно-педагогічної підготовки вчителя : автореф. дис. … д-ра пед. наук : 13.00.04 / Олена Миколаївна Пєхота ; АПН України, Інститут педагогіки і психології професійної освіти. – К., 1997. – 52 с.

6. Платонов К.К. Краткий словарь системы психологических понятий / К.К. Платонов. – М. : Высшая школа, 1984. –174 с.

7. Узнадзе Д.Н. Экспериментальные основы психологии установки / Д.Н. Узнадзе. – Тбилиси, 1961. – 210 с.

8. Коломинский Я.Л. Человек: психология : кн. для учащихся ст. классов / Я.Л. Коломинский. – 2-е изд., доп. – М. : Просвещение, 1986. – 223 с.

9. Нерсесян Л.С. Психологическая структура готовности к экстренному действию / Л.С. Нерсесян, В.Н. Пушкин // Вопросы психологии. – 1969. – № 5. – С. 25–31.

10. Пуни А.Ц. Некоторые психологические вопросы готовности к соревнованиям в спорте / А.Ц. Пуни. – Л. : Лениздат, 1973. – 216 с.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2013.

Клопов Р.В. Современное состояние готовности будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к применению информационных технологий в профессиональной деятельности

В статье проанализировано современное состояние применения информационных технологий в профессиональной подготовке будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту в высших учебных заведениях Украины. Проведен анализ результатов анкетирования преподавателей и студентов. Выявлены проблемы, препятствующие информатизациивысшего физкультурного образования в нашей стране.

Ключевые слова: *информатизация, информационные технологии, профессиональная деятельность, специалисты по физическому воспитанию и спорту.*

Clopov R. Modern ready of future specialists in physical education and sports to e-enablement of information technologies in professional activity

In the article the modern state of application of information technologies is analysed in professional preparation of future specialists of physical education and sport in higher educational establishments of Ukraine. Beenanalyzed of results of questionnaire of teachers and students. The row of problems which interfere with informatization of higher athletic education is certain.

Thus, on the basis of theoretical analysis of scientifically-methodical literature own research of the modern state of application teachers and students of information technologies in higher educational establishments of Ukraine, which prepare the future specialists of physical education and sport showed that applications of information technologies consider 84,5% students expedient in professional preparation of future specialists of physical education and sport, here consider the Internet, e-mail, web sites the most effective types of 26,1%, to the web-conference, chat. The questionnaire of teachers showed that applications of information technologies counted expedient 92,8%. 22,9% consider effective all types of information technologies, however only 14,2% apply all facilities. In scientific activity of 29,1% teachers apply the Internet, e-mail, web sites, to the web-conference, 16,9% electronic manuals, 7,1% multimedia, 8,5% systems of the informative providing.

Accompaniment of lecture employments is provided by the electronic textbooks of 17,52% teachers, practical − 16,26%. Confirmed application of electronic textbooks on lecture employments of 19,49% students and on practical − 19,51%. Lecture employments accompany multimedia of 24,04% teachers, practical − of 18,05% teachers. Mark accompaniment of lecture employments of 23,83% students and 14,62% of practical employments. Also, as a result of research we made sure, that repressing minority, namely 21,85% teachers, use electronic textbooks in preparation of educational materials for independent work of students and only 6,05% teachers are used by multimedia technologies.

The analysis of results of questionnaire showed that consider the controlled from distance technologies most effective only 2,95% students and 3,29% teachers. In the same time, negligible quantity, namely 3,18% students and 2,85% teachers, apply the controlled from distance technologies on lecture employments.

Will notice that very negligible quantity, namely 1,09% students, use the controlled from distance technologies during independent work. In the same time, only 2,14% teachers are prepared by materials for independent work of students.

The row of problems is certain in relation to application of information technologies in preparation of future specialists of physical education and sport in higher educational establishments of Ukraine, namely: low level of logistical support of higher educational establishments, insufficient level of informative culture of professorcomposition and students, absence of the personal interest to development and use of the specialized software in the process of professional preparation.

Key words: *informatization , information technologies, professional activity, specialists in physical education and sport.*